

Datsaabs Vänner - En ideell förening för datorhistoria och IT - utveckling

Ordföranden har ordet	Sida 2
Höstfesten 2017	Sida 3
Stipendieutdelningen 2013-2017	Sida 4
En fundering av Allan Stiernspets	Sida 5
Ett brev från vår medlem i Norge	Sida 6
Hemsidan överlever	Sida 7
Vårt sista årsmöte	Sida 8

NR 4– OKT 2017 - ÅRGÅNG 24

Utgivare: Sivert Westlund, tel 013– 398186

email sivert.westlund@sw-management.se

Redaktör: Sven-Erik Järkelid, tel 013-701 21, email s.jarkelid@comhem.se

Adress: c/o Sven-Erik Järkelid, Ärenprisivägen 36, 585 64 LINGHEM

Hemsida: <http://www.datsaab.se>

Hemsidans lösenord: datsaab2017

Ordföranden har ordet oktober 2017

Hej Alla Datasaabare!

Hösten är kommen och mörkret omsluter oss alltmer. En del av oss tycker det känns lite vemodigt när vi ser fåglarna sträcka söderut, vilket är ett säkert tecken på att vintern närmar sig. En stillhet inträder i naturen, som kanske inte alla moderna människor upplever. I vardagslivet är tempot minst lika högt som vanligt. En del av oss tycker att hösten är otroligt vacker med alla dess skiftande färger innan löven singlar ner på marken och bilda en tjock matta. Förr i världen innebar hösten att skörden var inne och om året varit bra var förråden av mat och förnödenheter fyllda och det spred sig faktiskt även hos människorna en stillhet, tempot gick ner och man visste att vintern skulle klaras av med det man samlat in. Fram kom böckerna, brasan tändes och som barn kunde man höra de vuxna berätta både roliga och spännande historier. Man såg också över alla redskap så att det var i skick för kommande år. När jag växte upp hade vi också något som kallades potatislov. Då fick man fritt från skolan i 3 dagar och då var det meningen att all potatis skulle plockas upp och lagras in i jordkällaren för vintern.

De dagarna gillade jag verkligen inte. Det var ofta kallt och lite ruggigt och potatisfårorna syntes oändliga, först gick man böjd som en märsla och när ryggen började värka för mycket kröp man på knä och plockade. Trots att dagarna på hösten blivit kortare syntes dessa dagar aldrig övergå i kväll.

Hos Datasaaabs Vänner är det ju höst i ordets verkliga mening. Det är dessutom den sista hösten för vår förening i egen regi. Jag känner även här ett vemod, det är lite samma känsla som när jag står här hemma och blickar mot himlen och följer flyttfåglarnas färd. Vi har haft vår sista höstfest med dunder och brak och med rekordmånga deltagare en verkligt lyckad fest. Övergången till STPL har ju påbörjats och ser ut att flyta på fint och nästa fest blir ju hos dem ute på Terrassen den 9 november, där jag hoppas möta många av Er igen.

Stipendiestiftelsen börjar ta form och snart skriver vi under alla papper som behövs så att alla formalia blir korrekta. Skall bli väldigt intressant att följa den utvecklingen.

Det jobbas på mot museet och de har tagit över vår hemsida så att alla även i fortsättningen kan följa vår historia och vi är också med på SAABs historiewebb, verkligen roligt. Vi gör en sista anspänning för att komma med på ett hörn på flygvapenmuseet, vi hoppas att vi skall lyckas även med detta.

Även för oss känns det som att vi haft en god skörd, de mål vi satt upp har vi till allra största delen nått och vi kan njuta av dessa frukter. Vi kan dessutom se fram emot en ny vår då som del av en större förening och jag vill som rospigg sluta med ett citat ur en av Albert Engströms böcker. Det är från ett samtal mellan fiskaren och ur-rospiggen Österman och Albert. Albert frågar Österman om vad han tror om döden och Österman svarar följande, "hör han he han Hengström, en rospigg dör int han törker opp och blöser bort." (torkar upp och blåser bort) DSV dör inte heller vi blåser bara över till STPL

Ha en fortsatt trevlig höst
Sivert Westlund

Höstfesten den 17 oktober

Datasaabs Vänner hade bjudit in medlemmar med anhöriga och vänner till föreningens sista höstfest innan verksamheten avslutas. Trevligt var att den förening som vi nu går samman med, STPL (Saabs tjänstmannapensionärer i Linköping) också hörsammat inbjudan, och deltog med sina styrelsemedlemmar.

Det blev en glad och uppsluppen träff med rekordmånga deltagare där Eva Granlund, känd skådespelare och sjukgymnast från Vadstena, satte riktmärket högt från början.

Eva klättrade upp på en stol för att synas och gav oss en skämtsam men lärorik lektion i mänskliga beteenden. Vi fick lära oss att tyda ansiktsuttryck, och att hängande mungipor inte behöver betyda att personen i fråga är sur, det kanske bara är åldern som satt sina spår. Vi fick exempel på olika kroppshållningar. Hur vi ser ut när vi är rädda, stolta osv. Eva fick oss också att tänka efter hur vi behandlar vår röst, och hur vi kan låta i olika situationer. Det var en rolig timme som gav oss mycket att tänka på.

Middagen intogs under livligt samspråk och vi hade hunnit fram till desserten när Eva åter dök upp, den här gången klädd som servitris. Nu hade hon värvat Sven Hjulín som motspelare. Sven fick lära sig kyssteknik av den pussugna servitrisen som noggrant gick igenom alla detaljer. Så nu kan vi, lite sent i livet kanske, även den tekniken.

Efter desserten passade Tommy Ottosson, ordförande för STPL, på att berätta om föreningens aktiviteter med resor, utflykter och middagar. Han påminde om den stundande medlemsmiddagen den 9 november som vi är välkomna till.

Sivert Westlund, som insett att det är kvinnan bakom allt, delade ut blommor till Ewa, som underhållit oss, Gunnel Hultqvist som stöttat mannen Rolf vid många utflykter och arrangemang, och till Ingegärd Florén som bistått sin man Reino vid stipendieutdelningarna.

Så småningom blev det dags för avsked. Lite sordin var det förstås, sista höstfesten som Datasaabs Vänner. Men i fortsättningen ses vi på STPL's arrangemang!

Tack Gunnel o Rolf för en fin kväll med många vänner!

/ Heike Bergsten

5 års stipendieutdelningar 2013-2017.

Datsaabs vänner beslutade på årsmöte 2011-03-20 att avsätta 100 000 kr att delas ut som stipendier. Utdelning skulle ske under 5 år, d.v.s. med en fördelning på 20 000 kr/år. Första utdelningen genomfördes den 23 maj 2013 i enlighet med målbeskrivning nedan.

Mål och syfte:

Stipendierna skall främja studerande ungdomar i Östergötland som visar stort intresse och fallenhet inom naturvetenskap som är kopplad till teknik och IT samt personer som gör pedagogiskt berömvärda insatser för att öka intresset inom ovan nämnda områden.

Syftet är att uppmuntra, stimulera och att tillvarata individens kreativitet samt att ge möjlighet till individuell förkovran inom ovan definierade fokusområden.

Målgrupp/stipendiater:

DSV stipendier skall i första hand delas ut till personer inom grundskolan/gymnasiet som gjort insatser i enlighet med stipendiets mål och syfte.

En stipendienämnd tillsattes med representanter från såväl styrelse som övriga medlemmar. Antal medlemmar i nämnden har varierat från 5 till 8 personer. Stipendienämnden har svarat för såväl förberedelser som genomförande eller med andra ord; *"från ax till limpa"*.

Stipendienämnden har tillskrivit skolorganisationer inom Östergötland och vi har vänt oss till såväl kommunala som privata skolor.

Utdelningarna har genomförts under maj månad och startade i Wallenbergsalen, Östergötlands museum, för att därefter flytta till creActive Mjärdevi. Utdelningarna har varit mycket uppskattade av både stipendiater, föräldrar, lärare och DSV-vänner. Deltagandet vid utdelningen har varierat med en närvaro på 50 till 65 personer/år och 58 stipendiater har delat på beloppet.

Arbetet har varit tufft men mycket stimulerande och vi har uppskattat att knyta kontakt med många kreativa och begåvade ungdomar. Flera av kontakterna har skapat vänskap utöver själva utdelningen och vi följer fortfarande deras studier och utveckling som människor.

Eftersom stipendiet varit riktat på naturvetenskap med fokus på teknik/IT och pedagogiskt berömvärda insatser har flera stipendiater kommit från Berzeliuskolan, Katedralskolan och fria gymnasier i Linköping men också från skolor i Norrköping, Finspång, Mjölby och Åtvidaberg.

Sammanfattningsvis är det svårt att utse stipendiater/projekt som *"stuckit ut"* men låt oss peka på några som; 3D-skrivarens implementering i industrin, testkammare för biologiska processer, eldrivna fordon, programmering för utveckling av appar och mattecetrum för *"Girls in STEM"*.

Av pedagogiskt berömvärda insatser minns vi speciellt tillämpningar för att underlätta inläring för barn med hörselskador, modeller med programmering i såväl design som samhällsinriktad tillämpning.

Det är med glädje vi ser tillbaka på alla engagerade och entusiastiska stipendiater som passerat revy. Vi hoppas att de 100 000 kr som DSV avsatte i fonden har inspirerat många att föra naturvetenskapen med inriktning på data/IT vidare. Förhoppningsvis genereras nya spännade idéer som också kan skapa företag i region Östergötland.

Nu lämnar vi stafettpinnen vidare och hoppas att Östsvenska Handelskammaren ska föra DSV idé vidare och stimulera unga entusiastiska kreatörer genom uppmuntringar i form av stipendier. Lycka till!

DSV Stipendienämnd 2013-2017

gm/Reino Florén

Nämndens sammanhållare & ordförande

Säg att rymden är massiv och himlakropparna bara elektromagnetiska bubblor.

Allan Stiernspets var en av Datasaaabs bästa och mest egensinniga konstruktörer.

Någon gång på 80-talet satt han och forskade i s.k. bubbelminnen, d.v.s. datorminnen som i ett visst material kunde matas med en nästan obegränsad mängd information.

Tekniken gick ut på att magnetisera små – nästan molekylära - domäner och skicka in dem som ett pärlband i en burk stor som en sockerbit. (jfr USB-minnen)

En dag när vi satt och diskuterade ett annat projekt utbrast Allan plötsligt: "Jag börjar tro att universum är massivt och att himlakropparna bara är elektromagnetiska bubblor som svävar i materialet."

Det lät verklighetsfrämmande men jag gillade det, eftersom det kunde kullkasta Einsteins allmänna relativitetsteori.

Men nu är vi på sätt och vis där igen, mera från den seriösa rymdforskningens sida. Astronomerna och astrofysikerna har nämligen räknat ut följande:

1. Det krävs mycket mera massa än den som syns för att hålla ihop galaxerna. Approximativt är den synliga massan bara 6 % av vad som behövs. Resten kallar forskarna för "mörk materia".
2. Samtidigt kom nästa chock: Genom noggranna observationer på s.k. supernovor i universums utkanter har dessa befunnits accelerera ifrån oss. Att universums expansion ökar takten stämmer illa med den mörka materien. Fenomenet har fått namnet "mörk energi".

Där stå vi nu.

Vad Einsteins relativitetsteori belangar kullkastas den av följande skäl:

1. Einstein avskaffade vår gamla teori om "etern" som släppte fram radiovågor och all annan strålning. Om vi är omgivna av mörk materia kan den kanske kommunicera strålning - en igen.
2. Einstein påstod alltså att rymden är tom. Konstigt nog ansåg han samtidigt att rymden blir krökt av massa. Matematiskt kan man väl anse detta, men inte praktiskt. Ingenting kan inte vara krökt.

Vad som är mera troligt än "rummets krökning" är att gravitationen kommuniceras genom den mörka materien, vilket ger gravitationen substans. Einstein borde ha fått nobelpriset för sin speciella relativitetsteori ($E=Mc^2$) men inte för den allmänna, vilket han inte heller fick.

Dörrarna öppnas till helt ny forskning.

Ben Wikman,
allmänt fundersam pensionär

En hilsen og takk fra Norge.

Hei alle DS-venner!

Etter å ha gjennomført «en nostalgisk tur» til Linköping, fikk jeg lyst til å sende en liten hilsen fra nabolandet.

Min befatning med DataSaab stammer tilbake til slutten av 60- og begynnelsen av 70-tallet. Etter avtjent militærtjeneste begynte jeg på Tandberg Radiofabrikk AS som programmerer i 1967 med ansvar for material- og produksjonsstyrings-applikasjoner. Der hadde vi et IBM-miljø (IBM 1440 m/2 diskdriver!), men DataSaab hadde også et fotfeste i Oslo-regionen, ikke minst med D21-modellene sine. Blant brukere var Oslo Kommune, Forlagssentralen AS, Bergene Sjokoladefabrikk og andre.

På slutten av 60-tallet inngikk Tandberg Radiofabrikk AS en avtale med DataSaab AB om levering av terminaler til DataSaab's nye diskbaserte D22 som var under utvikling.

Jeg husker det godt: Det var en mandag ettermiddag jeg fikk en henvendelse fra labb'en på Tandberg med spørsmål om jeg kunne reise til Linköping med den første DataSaab-terminalen; og det hastet! Ankom Linköping kl. 2 på natten. Hotell Rally (nå Best Western Plus?) lå strategisk til, men det var ingen ledige rom. Etter en intern diskusjon fikk jeg og terminalen aller nådigst overnatte i brudesuiten.

Det var ikke veldig høyhastighet-kommunikasjon vi hadde på den tiden (RS 232), men etter noen dager og en del tilpasninger spilte terminalen og D22'en fint sammen. Etterhvert la vi også over en del av våre systemer til egen D22, så vi fikk frekventere Linköping og Rimforsa flere ganger. Fra vår Cobol- og Fortran-verden var vi «tvunget» til å konvertere til Algol Genius, et programmeringsspråk som etter hvert faktisk ble et veldig godt produkt. En spesiell takk til Lennart Broman som supporterte oss på en fantastisk måte på dette området!

Som snart 72-åring og fortsatt aktiv med egne IT-selskaper, ser jeg med takknemlighet tilbake til denne perioden med godt samarbeid og kreativitet innenfor et fag som skulle utvikle seg så raskt. I det svenske næringslivet var det alltid «ordning og reda», noe vi nordmenn la spesielt merke til og lærte av! Til tider i meste laget, synes vi. Vi lagde noen «interne svenskevitser» med utgangspunkt i «stanna bakom linjen» og «luta er inte ur fönsteret». ☺

Etter noen års medlemskap i DSV og bidrag til stipendieordningen, har jeg mange ganger tenkt å besøke Linköping og delta på medlemsmøtene. Så har dessverre ikke skjedd før nå. Når jeg så at dette skulle bli det siste medlemsmøte i egen DSV-regi, ble det høyt prioritert. Selv om jeg ikke traff noen «gamle kjente», ble det en svært trivelig kveld på Fontänen med hyggelige mennesker! Gode minner strømmet på, også etter at jeg hadde lagt meg i Hilma Vinblads gamle seng i Gamla Linköping.

Takk til styret for god kontakt og fin informasjon gjennom disse årene og ikke minst for den innsatsen dere har lagt ned i foreningen. Lykke til med fortsettelsen i ny regi!

Vennlig hilsen

Kato Presterud

PS!

Jeg synes jeg må ta med en liten historie til:

Bildeler var veldig dyrt i Norge på 60-tallet. Derfor ville jeg benytte muligheten til å kjøpe en motorvarmer til min Volvo Amazon på et av mine besøk i Sverige. På DataSaab ble jeg anbefalt å dra til Vistvägen hvor jeg fant en liten butikk nede i en kjeller. På kvitteringen sto det: Handelsbolaget Biltema. Trenger jeg å si noe mer? ☺

Hemsidan överlever

En överenskommelse har träffats med Thomas Clifford, chef för datamuseet IT-ceum, att Östergötlands museum tar över förvaltning och kostnader för hemsidan datasaab.se.

I skrivande stund är hemsidans filer flyttade till datamuseets server, så det är den vägen ni ser hemsidan redan nu. Före årsskiftet kommer även ägarskapet av domänen datasaab.se att registreras på datamuseet.

Det är förstås med stor glädje och lättnad vi lämnar över vår hemsida till museet nu när vår förening upphör. Vi har ju ca 4500 besökare per månad och många webbsidor som länkar till oss, för att nå information om Sveriges IT-historia. Så det hade inte känts bra att lägga ner Datasaaabs Vänner's hemsida.

Nu kommer sidan emellertid att uppdateras så att den blir en rent historisk hemsida där de sociala aktiviteterna utgått.

Sök på datasaab.se!

/ Heike Bergsten

Nu ses vi på Facebook!

Nu finns datasaab.se på Facebook! Där kan vi ses framöver.

När museet tagit över ansvaret för vår hemsida kommer den att omformas och den refererande, sociala delen kommer att försvinna. Det blir en rent historisk hemsida om Datasaab.

Då behöver vi ett nytt forum att umgås i. Mitt förslag är att det blir Facebook. Där kan alla vara med och skriva och lägga in bilder.

Därför har jag startat datasaab.se på Facebook!

Har du startat ditt Facebook-konto ännu? Om inte, är det hög tid nu.

Hur gör man?

Om du har Windows 10 installerad på din dator så har du redan Facebook-appen förinstallerad. Det är bara att klicka på appen och skapa sig ett användarnamn och börja använda forumet.

Om du har en äldre dator, eller inte vill använda appen, kan du hitta Facebook via din webbläsare. Skriv in facebook.com så kommer du dit. Skapa ditt användarnamn den vägen och lägg in ett bokmärke för att hitta tillbaka.

Om du har en hyfsat modern mobiltelefon har du förmodligen facebook-appen redan förinstallerad. Annars kan du ladda ner den från App Store (Iphone) eller Google Play (Android).

När du kommit in på Facebook; sök upptill på sidan efter "datasaab.se" så kommer du att känna igen vinstetten från vår hemsida när du kommit rätt.

Det finns flera sidor som heter något på datasaab. Den jag startat heter datasaab.se. /

/ Heike Bergsten

Vårt sista årsmöte

Vårt sista årsmöte hålls tisdagen den 23 januari, klockan 18.00, på fontänen.

Då ska vi besluta hur resterande medel, förutom redan avsatta i stipendiekontot, ska hanteras, samt förhoppningsvis besluta om ansvarsfrihet för avgående styrelse.

Boka tiden redan nu.

En samlingsbild av 2017 års stipendiater